HELSINGIN SANOMAT 14.9.1950

Piccolo Teatron Helsingin-vierailu päättyi eilen Ruotsalaisessa teatterissa Pirandello-esitykseen, joka vasta täysin osoitti, kuinka "suuri pieni teatteri" tämä mainehikas italialainen näyttämö todella on. Esitys palkittiin haltioitunein suosionosoituksin ja Ruotsalaisen teatterin puolesta laakerein. — Kuvassamme teatterinjohtaja Runar Schauman kiittämässä Piccolon näyttelijöitä, joista näkyvissä (vas.) Tino Carrano, Valentina Fortunato ja Marcello Moretti.

Piccolo Pirandellon tulkkina — "suuri pieni teatteri!"

Milanon Piccolo Teatrosta on eniten kuultu ja puhuttu nimenomaan commedia dell'arten elvyttäjänä ja uudistajana ja ainoana teatterina maailmassa, jolla on tämä tyylilaji täydellisesti sormenpäissään. Piccolon saavutuksista muilla alueilla on kuultu paljon vähemmän. Jopa niin, että monen mieleen kai melkein on muodostunut käsitys Milanon Piccolosta yksinomaisesti loistavana commedia dell'arte-teatterina. Helsinkiläisyleisö on nyt kolmena iltana peräkkäin aplodeerannut ja tömistänyt Piccolon Goldoni-esitykselle Kansallisteatterissa, häikäistynyt, ihastunut ja riemastunut. — Mutta vasta eilen, vierailunsa viimeisenä iltana, Piccolo Teatro näytti rekisterinsä koko laajuuden. Eilen nähtiin Ruotsalaisessa teatterissa Pirandellon "Questa sera si recita a soggetto" (Tänä iltana improvisoimme), ja siitä tuli esittävän teatterin suuri ilta.

Piccolon Goldoni-esitys oli loistavan taiturillista ja taiteellista teatterileikkiä, se riemastutti eräänä teatterin muodon puhtaaksiviljeltynä ja voitollisesti toteutettuna saavutuksena. Pirandello-esityksessään Piccolo näyttäytyi moninkertaisesti suurempien ja syvempien ulottuvaisuuksien ilmaisukielen suurenmoiseksi hallitsijaksi, nyt se ei ainoastaan häikäissyt ja riemastuttanut, se vangitsi, kouraisi ja järkytti. — Sitä todellisuuden ja illuusion kaksitasoisuutta, jonka ympärille tämä pirandellolainen näytelmä pirandellolaisista mahdollisimman pirandellolaisesti kiertyy, "teatteria teatterissa" ja "näyttelijää näyttelijässä", tuskin osaisi kuvitella tehokkaammin ja "ilmaisevammin" toteutetuksi kuin Giorgio Strehlerin ja hänen ensemblensa eilisessä tulkinnassa. Ja tuskin missään olen nähnyt sellaista kykyä heittäytyä "teatterileikin" raisusta, rehevästä, joka taholle säkenöivästä koomisuudesta silmänräpäyksellisesti mitä intensiivisimpään ja "porautuvimpaan" traagisuuteen. Ja harvoin kai saadaan nähdä sellaista lieskana palavaa näyttelemisen antautumista kuin Valentina Fortunaton suuressa loppumonologissa, jossa Pirandello antaa näyttelijän ja todellisuuden sulautua yhteen — kuolemaan saakka. Hänet, Goldoni-esityksen fantastinen Arlecchino Marcello Moretti nyt merkillisen suggestiivisesti vedettynä teatterinjohtajana ja Antonio Battistellan pienen roolin suuri (todella suuri!) soolonousu on ennen muuta mainittava tästä loistavasta ensemblesta. Mikä ensemble todellakin, mikä ohjaaja ja mitkä näyttelijät! — Eilisiltana Milanon Piccolo todella oli "suuri pieni teatteri". — Palaan esitykseen vielä, sen vaikutelmat olivat liian rikkaat ja moninaiset hätäisenä ja lyhyenä iltahetkenä selvitettäviksi.

Yleisö joutui täysin esityksen lumoihin. Se, että katsomossa ei ymmärretty sitä kieltä, jota näyttämöllä puhuttiin, unohtui kokonaan — niin herkästi kaikki esityksen sävyvaihdokset heijastuivat katsomon "kuuntelussa". Suosiota osoitettiin myrskyisästi, ja esityksen päätteeksi teatterinjohtajat Gerda Wrede ja Runar Schauman toivat vierailijoille laakeriseppeleen. "Te tulitte, teidät nähtiin, te voititte", siteerasi rva Wrede puheessaan vapaasti Caesaria. — Niin on tapahtunut.

S. U—Il.